

Vitrablia

PERIODIC AL CENTRULUI INTERNAȚIONAL DE CULTURĂ ȘI ARTE "GEORGE APOSTU" - BACĂU • ANUL III (NR. 7) 1994 • 300 LEI

Foto: Gabriel Ionescu

GEORGE APOSTU - Tată și fii

*"Ceea ce caut eu în sculptura mea e calmul grec, calmul balcanic.
Pentru că noi de-acolo ne tragem".*

George Apostu

Correspondență din Elveția

CULTURA CA PUNTE DE LEGĂTURĂ ÎNTRE OAMENI

Am descoperit, cu mare plăcere, la sfârșitul anului, ultimul număr pe 1994 al revistei "Vitaliu" editată de Centrul Internațional de Cultură și Arte "George Apostu" Bacău. Găsesc, din capul locului, foarte bună ideea de a avea, în spațiul acestei publicații, rubrici care să găzduiască rândurile unor corespondenți din străinătate pentru că văd în acest fapt voința clară a unor schimburi culturale atât de necesare în efortul de a construi viitorul împreună. Pentru că eu cred în cultură ca punte de legătură între oameni, ca mijloc și ajutor de preț în a-l cunoaște pe celălalt.

Trebuie spus apoi că, pe lângă întâlnirile calde cu oamenii, avute în cursul călătoriilor mele în România, țară victimă a unei imagini unilaterale, mizerabiliste, propagată de mijloacele mass-media occidentale, conținutul acestui exigent, cu valoarea, număr de revistă, mi-a dat prilejul să realizez uimitoarea bogăție spirituală a românilor.

Soarta se pare că a favorizat Bacăul, oraș în care există o adevărată pepinieră de artiști, de poeți și de cititori de literatură pasionați.

Păstrez în memorie impresia puternică lăsată de librăriile pline de adolescenți veniți la lansări de carte pentru a obține volume cu dedicații de la scriitorii, mi-amintesc de liceenii ascultând atenți pe autori și editori în cadrul întâlnirilor inițiate de importanța manifestare "Zilele cărții - Cărțile zilei". E un fel de miracol greu de explicat mai ales în acest timp în care planeta telespectatoare se mulțumește

să îngurgiteze, pasiv, produse ale unei subculturi americanizate și standardizate, "rămășițe ale operelor" tot atât de "creative" ca noul detergent care albește totul.

Trebuie remarcat apoi marele efort de deschidere făcut de România în ultimii 5 ani. După ieșirea din închisoarea comunistă ea și-a reluat legăturile cu Occidentul și "Operațiunea Satele Românești" (OVR) inițiată de Elveția, este unul dintre bunele exemple în acest sens. Un mare număr de elvețieni din diferite comune a avut ocazia, în cursul unor acțiuni umanitare, pentru care s-au cheltuit 37 milioane franci, să vină în România și să cunoască astfel fața locului, viața de zi cu zi și problemele cu care se confruntă oamenii din Estul Europei. Am plecat de aici cu ceva în plus, având o altfel de viziune asupra condiției umane și a existenței în general.

Spectacolele folclorice, prezentările de filme, expozițiile de artă, vânzarea de produse de artizanat, toate venite din România, au deja un public și o clientelă fidelă la noi. De asemenea, sunt din ce în ce mai mulți acei elvețieni familiarizați cu absurdul, în versiune Cioran sau Ionescu, cu scrierile lui Mircea Eliade cu povestirile lui Panait Istrati. Sau care s-au delectat cu lectura operii comice a lui Caragiale, cu poezia lui Eminescu sau cu lumea fantastică a lui Cărtărescu - toți aceștia fiind, recent, traduși în franceză. De asemenea a apărut un CD cu muzica lui Enescu.

Toate acestea mărturisesc, în mod îmbucurător; interesul

creșcând al populației elvețiene față de o țară ca România, înlocuită de mult timp la hitparadele TV de știri din lume, cu Bosnia, Rwanda sau Cecenia.

O ultimă dovadă a acestei fidelități este și succesul expoziției fotografului genovez Gaby Kocker cu imagini luate de la frumoasele mănăstiri din Nordul Moldovei (expoziție care a avut loc între 25 decembrie - 13 ianuarie la Centrul cultural din Morges).

Ducându-ne cu ajutoare umanitare în România am uitat din nefericire, că oceață țară avea de transmis și alt mesaj. Acela al culturii și spiritualității ei - a spus artistul la venisaj.

Amintesc, tot aici, și conferința pe teme istorice despre perioada lui Ștefan cel Mare (la care au participat Excelența sa Romulus Neagu, ambasador al României la Geneva, domnul Viorel Grecu, atașat cultural), susținută de doamna Zoe Bușulenga, directoarea Academiei Române de la Roma. În prezența a peste 100 de persoane, elvețieni și membri ai coloniei românești, domnia sa a relevat singularitatea acelei perioade în istoria României, conferința având un nivel și o rezonanță culturală aparte.

În încheierea acestor câteva rânduri (subiectul rămâne deschis) semnalez faptul că, în lunile iunie-iulie, o galerie de artă din Morges va găzdui lucrările pictorițelor Ileana Ploscaru și Diana Brăescu, prima din București, a doua din Bacău.

Martine ROCHAT
(Traducerea C.M. POPA)

ZILELE CĂRȚII - CĂRȚILE ZILEI

A continuat zbaterea. Între 1-3 decembrie 1994 s-a desfășurat în organizarea Centrului Județean al Creației Populare, Inspectoratului pentru Cultură al Județului Bacău și a Centrului Internațional de Cultură și Arte "George Apostu" ultima ediție din anul 1994 a manifestării ajunșă, incredibil, la cea de-a IV-a ediție, de acum bine cunoscută: "ZILELE CĂRȚII - CĂRȚILE ZILEI".

Între felurite semne culturale care se nasc cu o frecvență amețitoare în orasul lui Bacovia - vemisaje, spectacole, festivaluri, simpoioane, editări de film sau de reviste culturale - aceasta s-a înscris ca un reper important al vieții spirituale din Bacău.

Concepută ca o structură complexă alcătuită din lansări de carte și colocvii privind politica editorială, manifestarea defnește de fapt un spațiu generos de întâlnire al scriitorilor, editorilor, difuzorilor de carte și cititorilor (ordinea este aleatorie) - patralateral sfânt care aureolează pagina scrisă. La această ultimă ediție s-a finalizat și Festivalul de poezie George Bacovia editia a III-a ai cărui laureați au fost prezenți și au susținut recitaluri în perioada manifestării.

Editurile invitate (Gramma, Institutul european și Ars Longa din Iași, Du Style - București) și

coorganizatorul manifestării, Editura Plumb din Bacău, au prilejuit și de această dată întâlnirea mult așteptată cu autori ai cărților de referință editate de acestea în anul 1994. Începând cu Nicolae Breban, care și-a lansat cartea "Confesiuni violente" prezentată de scriitoarea Doina Uricariu, Tadeusz Rostworowski, prelat și biograf al Papei Ioan Paul al II-lea, a cărui carte a fost deosebit de lansată cu acest prilej, traducătorii Silviu Lupășcu și Cristian Târnaș din Iași, și terminând cu poetul Iancu Grama, care a prezentat cel de-al doilea volum de poezie "Meridele", iubitorii de literatură din Bacău au avut ocazia de a colocvia pe teme de larg interes privind evoluția vieții literare în România.

Manifestarea a fost întregită de întâlnirea scriitorilor băcăuani cu membrii prestigiosului Lions Club Internațional "Moldova" Bacău, cu spectacolul VICTIMELE DATORIEI de Eugen Ionescu în regia lui Mircea Marin, oferit de Centrul de Cultură "George Apostu", de o inedită manifestare sub genericul "Literatură și artă culturală" - care a inclus o expoziție de carte cu incursiuni în gastronomie, proiecții video și chiar exemplificări practice - prezentată de regizorul Bogdan Ulmu, și nu în ultimul rând, de acum tradiționala întâlnire a oamenilor de litere din Bacău "Măcar o dată pe an".

"Zilele cărții - cărțile zilei" au dovedit încă o dată prin numărul și calitatea participanților, că e nevoie de un loc și de un timp care să prilejuiască întâlnirea celor atinși de patima cărților. Și nu numai atât. Dezbaterea pe tema oportunității proiectului "Târgul național de carte EDIT '95" a dus la concluzia că, susținut financiar de către generoasa Cameră de Comerț și Industrie Bacău, gândul care a generat desfășurarea inedită a "Zilelor cărții..." în anul 1994, poate fi materializat și poate deveni o dorință împlinită: Târgul Național Paper World Edit '95 își va deschide porțile în zilele de 4-10 aprilie 1995.

Val M.

La foarte puțin timp de la înființarea Centrului Internațional de Cultură și Arte "George Apostu" Bacău, animatorii instituției nou ivite s-au gândit la instituirea unui premiu care să poarte numele patronului spiritual al acestui lăcaș de cultură. Acesta urma să fie atribuit în urma consultării unui juriu național, format din personalități de marcă ale culturii românești, unor artiști prestigioși din diferite domenii ale creației: arte plastice, literatură, muzică, teatru.

Cel dintâi deținător al premiului a fost sculptorul George Zărnescu, care a devenit apoi și realizatorul trofeului pentru următorii laureați. Pentru anul 1993, premiul a fost decernat maestrului Radu Beligan, distins animator al vieții teatrale românești.

În urma nominalizărilor juriului, alcătuit din: acad. Nicolae Cajal, Radu Beligan (președintele juriului), Andrei Pleșu, Al. Husar, Liviu Dăncăanu, Geo Popa (secretar), s-a hotărât acordarea Marelui premiu "George Apostu" pentru anul 1994 compozitorului Ștefan Niculescu.

Premiul "George Apostu"

Din 1993 membru al Academiei Române, profesor de compoziție și analiză muzicală la Academia de Muzică din București, Ștefan Niculescu a beneficiat de mai multe burse de creație și a fost prezent cu multiple lucrări componistice în festivaluri internaționale. Are

numeroase premii de creație decernate de U.C.M.R. de Academia Română, premiul Festivalului de la Montreux pentru întreaga creație (1986) și Premiul Herder (Universitatea din Viena) pe anul 1994.

Prin creația sa, Ștefan Niculescu a contribuit esențial la apariția primei mișcări de avangardă din muzica cultă românească, o mișcare inițiată de generația de compozitori din care face parte. El impune o reformulare radicală a tehnicii componistice în care eterofonia deține un loc de maximă importanță.

Ștefan Niculescu este creatorul unui limbaj original (în lucrări precum "Ison I", "Ison II", "Sincronie II", Simfonia a II-a "Opus Dacicum" ș.a.) care a determinat apariția unei noi forme sonore.

G. POPA

MINISTERUL CULTURII • CENTRUL PENTRU ADMINISTRAREA ȘI PROTECȚIA PATRIMONIULUI CULTURII

Bacău
Str. Crîngului 18, cod 5500
Tel. 034-14.55.15
Fax: 034-17.10.83

Colegiul redacțional
Carmen MIHALACHE POPA, Val MĂNESCU, Constantin DONEA, Rodica Mihaela CANDET, Viorel COJAN (foto), Victor Eugen MIHAI - VEM (secretar de redacție)
Director: Gheorghe POPA

TIPARUL:
SC CLIO SRL
BOLȘOI
STR. TOLSTOI, NR. 69
TEL.: 034-144972
FAX: 034-136980

Vitrabia

PERIODIC AL CENTRULUI
INTERNACIONAL DE CULTURĂ
ȘI ARTE
"GEORGE APOSTU" - BACĂU

Vitrabia

CENTENAR "ION LUCA"

Îți dai seama de importanța pe care o are un scriitor în literatura în care s-a format după amploarea comemorărilor sale, și, mai exact, după valoarea celor care-l comemorează.

Împlinind aproape la superlativ ambele condiții, festivitatea "Centenar Ion Luca" - (Roman , 7.12.1894 - București, 3.1.1972) - prin modul în care a fost organizată a devenit și ocazie excelentă pentru reevaluarea operei dramaturgului din perspectiva momentului .

"Incontestabil Ion Luca a fost un mare scriitor" - a fost aserțiunea zilelor de 7, 8, 9 și 10 decembrie 1994 la Roman, Bacău și Vatra Dornei. Căci sărbătoarea a fost concepută de Comitetul de organizare ca o acțiune ce trebuia să se dezvolte concomitent în cele trei județe ale Moldovei, marcate de personalitatea dramaturgului, ceea ce s-a și întâmplat.

Liantul și, în același timp, ineditul manifestărilor organizate în cele trei județe a fost itinerariul comemorativ punctat de colocvii științifice, parcurs cu seriozitate și dăruire de personalități marcante ale clipei literare și culturale românești : Dumitru Radu Popescu, dramaturg, prof.dr. Virgil Brădăteanu, istoric al teatrului , prof. Ion Hangiu, președintele Societății de Științe Filologice din România, Ionuț Niculescu, directorul Muzeului Teatrului Na-

țional - București, Claudiu Cristescu, secretarul literar al acestui teatru, Nicolae Cărlan, cercetător, prof. Marin Cosmescu Delasabar, biograful dramaturgului, prof. Mircea Colosenco din partea Ministerului Culturii, Segiu Adam, Octavian Voicu, Cristian Livescu, Carmen Mihalache Popa, scriitori, actorul Geo Popa, directorul Centrului Internațional de Cultură și Arte "George Apostu", preot Constantin Tomozei, protopop de Bacău și nu în ultimul rând trebuie menționat comitetul de organizare format din Bartolomeu Valeriu Anania, Arhiepiscopul Clujului - președinte de onoare, Viorel Savin, dramaturg - directorul Programului de sărbătorire alături de alți profesori. Constantin Donea, dr. Vasile M. Demciuc și artistul actor Cornel Nicoară, consilierii șefi ai Inspectoratelor pentru cultură ale județelor Bacău, Suceava, Neamț .

Prezențe remarcabile în Centenar au fost dezvelirea plăcii memoriale "Ion Luca" la Roman și expozițiile foto - documentare realizate de muzeul din Bacău ("Centenar Ion Luca" și de bibliotecă din Vatra Dornei ("Ion Luca om de cultură și dramaturg") .

Corolarul acțiunilor din fiecare localitate a fost lansarea volumului "Jertfa care creează" și a numerelor integrale Ion Luca din revistele "Ateneu", "Bucovina literară" și "Fântâna Blanduziei" .

Există, acum, și un Punct Memorial "Ion Luca" la Bacău - pe strada Ion Luca nr. 2. Asta a fost. E suficient ? Credem că nu. Ion Luca a fost un scriitor important, cum spuneam, indiscutabil. Nu susținem că este valoros în integralitatea lui : trăim în alt timp, folosim o altă limbă, avem alte percepții ale concretului - lucruri suficiente să ne distanțeze de el, dar nu să ne despartă. Tocmai aici trebuie să intervină înțelegciunea sau bunul nostru simț sau, dacă vreți, instinctul nostru de conserare culturală, să prelucrăm în folosință nu ceea ce a vrut el, să fie un Shakespeare al românilor, să fie un creator de limbă etc.-ci ceea ce a izbândit. Și dintre cercuirile lui, măcar două sau trei piese, "Evdochia (Femeia Cezarului)", Salba reginei (luda)", "Icarii de pe Argeș", să le includem în repertoriul și manuale căci condeiul lui, care trădează o vocație de suferință după cum spune Tudor Argezei, ne impune "tragicul lui frumos (care, n.n.) ține de conștiință, de o atitudine categorică situată în fața universului, închis de lacătete grele" .

Iar Studioul 108 al Teatrului Bacovia , în care am debutat eu pe vremuri , ar putea să se numească "Ion Luca" .

Viorel SAVIN
directorul Programului de sărbătorire

NECONVENȚIONALUL ASUMAT

Convorbire între Geo Popa și regizorul Tino Geirun

G.P. - Dragă Geirun, iată ne-am întâlnit la câțiva ani buni de la plecarea ta de la Bacău din teatru și apoi din țară. Te regăseam acum în Viena deloc întâmplător, fiindcă am ținut foarte mult să te văd și să schimbăm câteva vorbe - spune-mi, deci ce a însemnat pentru tine despărțirea de România?

T.G. - Uite, cred că n-are nici un rost să fac incursiuni în biografia mea, vreau doar să punctez câteva lucruri ca să te clarific. La Bacău, de pildă, pot să-ți spun fără a exagera cătuși de puțin, că întâlnirea cu tine în spectacolele pe care le-am lucrat împreună, a fost ca un veritabil impuls artistic, o revigorare a ideii mele despre teatru.

Apoi a fost ruperea de România care nu a însemnat nimic pentru mine mai ales că veneam într-un loc al cărui spațiu cultural îmi era familiar. M-am adaptat, asadar, foarte repede, m-am simțit imediat ca acasă. Și știi de ce, în principal? Pentru că tipul de actor român e foarte apropiat de cel german, chiar dacă nu mulți conștientizează asta.

Ambii sunt de tip brechtian așa că a fost simplu pentru mine să trec de la unul la celălalt. Estetic vorbind, la mine e predominantă aplicarea spre un anume expresionism, așa că aici mi-am găsit mediul favorabil. Și apoi, trebuie să mai știi ceva : eu nu cred într-o lume împărțită din punct de vedere politic, ci doar într-o locuită de oameni cultivăți sau necultivați. Cu primii poți discuta, ei apreciază un dialog, pe când ceilalți aplaudă Dallas-ul. În mod real, în artă nu există granițe.

G.P. - Ai reușit aici să crezeți și să conduci o școală de teatru, *Pygmalion*,

ai realizat spectacole interesante. Ce faci în continuare ?

T.G. - Simt că am încheiat un ciclu. Și nu e vorba de altceva decât de definierea mea ca artist teatral, care, la un moment dat, a început să stăpânească mijloace clare de exprimare pe care putea apoi să le "vândă", să le transmită .

La școală sunt director, regizor, pedagog, imbinând în special ultimele două profesii în încercarea de a studia o nouă mecanică a actului teatral care să meargă mai departe.

G.P. - În căutările acestora ale tale, relațiile cu România, reluarea lor, ce loc ocupă ?

T.G. - Am încercat să fac un sistem. Vreau să văd dacă e viabil, dacă mai este ceva de adăugat. Am refuzat până acum o serie de colaborări în România pentru că nu mă mai interesează să montez ceva, ci realizarea unui anumit proiect teatral. Ceea ce mă preocupă pe mine, în primul rând, e drumul parcurs, munca dezvoltată. Înainte, cea mai mare sursă de nemulțumire pentru mine era că mi se cereau mereu rezultate înainte de a fi lăsat să caut, ceea ce pentru un artist este o mare frustrare, căci nu suntem uzine care să tot facă spectacole. Demersul creator, calea spre ceva, poate doar bănuit, sunt mult mai importante pentru un creator.

G.P. - Ce te interesează, deci, în primul rând ?

T.G. - Un dialog între școlile de teatru ca modalități de comunicare, de cercetare teatrală. Eu nu vreau ca teatrul să mai existe într-o anumită sală. Spectacolul trebuie să facă parte din viața noastră. Și apoi, nu toate spectacolele își găsesc focarul de expresie în cutia italiană. Eu gândesc o montare într-un loc anume și cred că e bine să ieșim în spații neconvenționale, așa încât experiențele noastre să devină publice.

Trebuie să ne asumăm neconvenționalul...

G.P. - În multe dintre discuțiile purtate la Bacău, în nopțile noastre de veghe, nu știi dacă te-am întrebat vreodată dacă îți recunoști vreun maestru, vreun model de urmat ?

T.G. - Am avut marea şansă de a-l cunoaște pe David Esrig. Spectacolul lui, "Nepotul lui Rameau", care pentru mine a fost un model, m-a marcat și mă bucur că nici până acum, când am văzut destul de mult teatru, umblând prin lume, viața nu mi-a infirmat judecata de valoare făcută atunci.

G.P. - Care sunt proiectele tale la ora dialogului nostru, cam grăbit din nefericire, pentru că te uști mereu în criză de timp, mereu cu ochii pe ceas ?

T.G. - Lucrez la un spectacol Goldoni (" Sluga la doi stăpâni ") și voi începe "Cameristele" de Genet. Vor urma piesele " Marat-Sade " și "Virusul unei nopți de vară" pe care-l voi monta într-o curte interioară. Am o invitație , apoi, la Dijon pentru a pune în scenă "Biederman și incendiatorii" lui Frisch și, desigur, în mai, voi fi la Târgu Mureș pentru întâlnirea școlilor de teatru, ocazie în care sperăm să ne revedem.

Carmen POENARU-GĂINĂ

(Viena, într-o toamnă)

Regăsirea candorii pierdute

Acum câțiva vreme, stând de vorbă cu Carmen Poenaru-Găină în atelierul ei, i-am pus câteva întrebări la care pictorița mi-a răspuns cu amabilitatea și franchețea cunoscute mie din alte împrejurări.

Curiozitatea mea era legată de mai multe subiecte, dar prima a fost cea privitoare la "trecutul" de designer a lui Carmen, care își făcuse deja o celebritate (nu numai locală) din această îndeletnicire susținută cu mult talent.

Am trecut apoi la ultimele descoperiri ale pictoriței sau redescoperiri, la lumea copilăriei, ca temă de inspirație, la pasiunea de a căuta mereu, la mulțumirile și nemulțumirile din viața ei, pictorii preferați, etc. Și iată ce am aflat :

C.M. Popa

"Adevărul este că designul vestimentar a reprezentat doar o înclinație, pe când pictura e pasiunea mea dintotdeauna. Compozițiile ample, la care lucrez și în facultate, când pregăteam o tapiserie m-au atras mereu. Îmi plac, de altfel, suprafețele mari, pot să respir în voie, așa mă simt în largul meu. Ce este mic, îngheșuit ca spațiu, mă limitează, mă face nefecit. Am nevoie de pânze largi pe care să le acopăr cu semne, cu simboluri, cu culorile, temele și obsesiile mele. Pictura mea se apropie cel mai mult de stilul decorativ, eu văzându-mi desenele transpuse, ori când, în mari imprimeuri, pe bucăți imense de mătase."

"Ai observat cum sunt dispuse cele două lucrări ale mele, "Cercul copilăriei" ?

Nu-i așa că seamănă cu o căsuță ? Și acum să-ți răspund : lumea copilăriei îmi apare acum ca un zbor pe dinăuntru, ca o incursiune în sine, plină de puritate. O lume sinceră, necontrafăcută, plină de

farmec, un timp al prietenilor curate. Cred apoi că ei, copiii, sunt cel mai apropiat de Dumnezeu.

Îmi place Picasso. Pentru că a fost cel mai mare creator din toate timpurile. Mă fascinează, pur și simplu, e ca un spectacol neîntrerupt, el, care a traversat atâtea perioade, atâtea stiluri, fiind un artist cu simțuri fantastic de vii, dotat cu o creativitate inepuizabilă."

"Sunt mereu în căutare, mă pliticesc repede, vreau să încerc, să experimentez mereu altceva, să găsesc alte mijloace de

expresie . Acum lucrez mult cu culoarea, cu albastru, de care sunt îndrăgostită, pentru că e simplu, curat, limpede, liniștor, senin. Încerc apoi să curăț culoarea, mă pasionează juxtapunerile, pulsațiile de culori pure - roșu, oranjiuri, galbenul solar puse pe albastrul de care-ți vorbeam."

"Nu există artist liniștit. Dar n-aș mai vrea să fiu legată de grăia zilei de mâine. Fiecare ar fi să stau în atelier, să-mi văd de treaba mea și să pot trăi decent de pe urma muncii mele. Ar fi nevoie pentru aceasta de oameni specializați, de galeriști care să te pună în contact cu lumea amatoare de artă, care să-ți organizeze expozițiile și să fie, în general, un intermediar între tine și publicul tău. Apar acum oameni cu bani, care au spații, birouri unde s-ar putea plasa opere de artă care ar înnobla locurile respective. Dar acești oameni trebuie educați, trebuie consiliați în acest sens de specialiștii de care aminteam și care și nouă ne lipsesc , pe moment , poate .

Sufăr apoi că nu pot să călătoresc, că-mi lipsește deschiderea către lume. Noul nu poate apărea decât atunci când vezi mult, când cunoști locuri noi, să simți cum bate vântul într-un anumit colț de lume, cum cade lumina, care sunt jocurile dintre lumină și umbră.

Mi-ar place să merg unde e cald, să văd Brazilia și Australia, mă atrag ținuturile exotice pentru că sunt o fire solară, explozivă."

SIMPOZIONUL NAȚIONAL DE ESTETICĂ - BACĂU 1994

Cel de-al treilea simpozion național de estetică de la Centrul "George Apostu" a avut ca invitați pe dl. acad. Alexandru Surdu, prof. dr. Alexandru Boboc, prof. dr. Marin Aiftincă, profesorii băcăuani Ioan Neacșu, Venera Cojocariu, Ștefan Munteanu și dr. Dumitru Radu.

Tema simpozionului a fost "Esteticianul Tudor Vianu", comunicările prezentate având următoarele titluri (păstrăm ordinea autorilor mai sus menționați):

- "Motivie kantieni în estetica lui Tudor Vianu"
- "Valoarea estetică în sistemul valorii"
- "Autonomia esteticului la Tudor Vianu"
- "Dimensiunea spirituală a artei în estetica lui Tudor Vianu"
- "Filosofia valorii și educația în concepția lui Tudor Vianu"
- "Deosebirea dintre Tudor Vianu și Sergiu Al. George în interpretarea melancoliei eminesciene"
- "Convergențe în estetica lui Tudor Vianu"

Reproducem în materialele de mai jos (la care ne-am oprit cu greu, spațiul tipografic fiind cel care a decis în ultimă instanță) fragmente din două comunicări.

TUDOR VIANU ȘI DIMENSIUNEA SPIRITUALĂ A ARTEI

În monografia sa din 1966, Ion Biberi face efortul de a demonstra că Tudor Vianu a gândit o estetică foarte aproape de marxism, dă chiar citate în paralel cu "Bazele esteticii marxist-leniniste". Demonstrația nu-i prea greu de făcut, ținând cont de faptul că Tudor Vianu pune în centrul concepției sale estetice munca: "Concepția centrală a sistemului a fost corelația artei cu munca", spune Ion Biberi (p. 135). Însuși Tudor Vianu în "Idei trăite" (Opere, vol. I, pg. 108-143), text scris în 1958, evită să vorbească despre "Filosofie și poezie", deoarece în volumul din 1943 autorul pune pe același plan poezia cu filosofia și religia, idee evident indezirabilă în 1958!

Bazându-se, ca de obicei, pe lungi trimiteri în istoria filosofiei, Tudor Vianu susține încă de la început în acest studiu că "pietatea religioasă, cugetarea metafizică și creația artistică au o rădăcină comună și încă din Antichitate există conștiința faptului că "cine înțelege sau contemplă execută un act deopotrivă cu al adorației" ("Filosofie și poezie 2", ed. Casa Școalelor. 1943 p.16). Observând că unitatea filosofiei cu arta și religia nu înseamnă și identitatea lor, Tudor Vianu spune: "... filosofia și arta presupun și ele un absolut, în lipsa căruia atât una cât și cealaltă n-ar fi decât niște jocuri sterile și înșelătoare." În cazul filosofiei și artei, absolutul trebuie numai să existe, pe când în acel al experienței religioase, el trebuie să intervie. Viața religioasă este alcătuită din dialogul dintre om și Dumnezeu. Absolutul rămâne mut și nemiscat în fața filosofului și artistului, a căror lucrare de încercuire, pătrundere și răsfrângere se constituie cu toate acestea. Filosoful încearcă deslegarea enigmei absolutului și ar-

tistul năzuiește către întocmirea unei imagini a lui cu mijloace pur umane." (op. cit. p.17).

Dezvoltând aceste idei, s-ar părea că ilustrul estetician se îndepărtează de teza principală a esteticii elaborate cu aproape zece ani înainte. Dacă artistul "năzuiește către întocmirea unei imagini a absolutului", asta înseamnă că esența artei stă tocmai în revelație, iar opera de artă este o epifanie a acestui absolut. În același volum însă, în studiul "Pernanța frumosului", autorul spune: "... armonia mecanică a universului este una din cele care pot comunica spiritualul ideea de armonie. Al doilea produs armonios al lumii este arta." (op. cit. p.260). Iată deci că absolutul devine sensibil în armonie - idee amplu dezvoltată în "Estetica" - și dacă armonia lumii, a cosmosului, este opera lui Dumnezeu, armonia artei este opera artistului: "Există totuși un singur produs omenesc, care realizează armonia de pe acum și în fiecare moment al manifestării lui. Acest produs al spiritului și îndemânării este arta" (op. cit. p.251). Punând accent pe "îndemânare", deci pe dimensiunea artistică a operei, Tudor Vianu consideră arta drept cel mai înalt produs al muncii, ba mai mult, consideră că orice produs al muncii care atinge perfecțiunea în felul său este o operă de artă: "Caracter estetic atribuirem în fine tuturor produselor muncii omezești care prin sistemul închis al factorilor și elementelor lor, nereclamând nici adaosuri nici rețușări, amintesc perfecțiunea artei." (op. cit. p.261). Această exagerare fusese oarecum estompată în "Estetica", unde îl criticase pe Et. Souriau în termeni destul de aspri: "Oricare ar fi meritele lui Souriau în vederea înlăturării artei cu alte forme ale muncii, ea rămâne totuși excesivă și în parte inexactă" ("Estetica", Ed. 1968, p. 77). Cauzele pentru care Tudor Vianu nu accepta ideea "artei aplicate" (sau a "artei implicate", cum spunea Souriau erau două: caracterul areal al operei de artă și perfecțiunea ei. Despre noțiunea de "areal", nu vom vorbi aici, dar vom arăta că perfecțiunea face din operă o imagine a cosmosului: "Operele de artă cele mai deosebite stau alături, fără ca pe limita coexistenței lor să se schițeze vreo coliziune, ca tot atâtea cosmosuri (s.n.) închise în ele

Ioan NEACȘU

(continuare în pag.5)

AUTONOMIA ESTETICULUI

Exponent al autonomiei esteticii, Tudor Vianu, la fel ca și alți esteticieni români contemporani lui, a respins *autonomismul*, sterilitatea *purismului* în artă, considerându-l opac față de "impuritățile" vieții ce nutresc acest domeniu al spiritualului. El înțelege opera de artă ca o totalitate, un cosmos definitiv și desăvârșit, căruia nu i se poate nici adăuga, nici sustrage nimic. De aceea, autorul *Tezelor unei filozofii a operei*, apărându-se de acuzațiile unor "critici improvizati și superficiali", argumentează din nou, cu claritate, că "în formele organizării ei estetice, arta introduce toate valorile culturii". În opinia lui, sprijinită pe raționalism și echilibru, autonomia esteticului nu se identifică cu estetismul, cu ostilitatea față de alte valori culturale în afara celor artistice. "Umanitatea în om - scrie Vianu - propune totalitatea punctelor de vedere și potrivita lor distribuție față de situațiile vieții. Din această pricină, nesocotirea unor regiuni întinse din domeniul valorilor în avantajul singurei valori estetice, se însoțește totdeauna cu grave defecte omezești. Egoismul, lipsa de pietate și mărginirea intelectuală a estelului nu se pot compensa prin sensibilitatea sa ascuțită pentru frumos. În această constelație spirituală, însuși valorile estetice par înjosite".

Dacă Benedetto Croce vedea un raport de incompatibilitate între universalitatea artei și geneza ei social-istorică, între autonomie și eteronomie, Tudor Vianu, adversar al unilateralității, găsește o corelație intimă între autonom și eteronom, între estetic și extra-estetic. Pentru gânditorul român, valoarea estetică face parte din categoria scopurilor în sine, iar arta, întrucât participă la ea, apare ca o alcătuire sustrasă mobilității și variațiilor istorice. Artă constituie, astfel, o unitate "eterocosmică autonomă" și prin acest caracter s-a arătat în toate timpurile "drept depozitul gloriei celei mai durabile".

Așadar, Vianu recunoaște operei de artă o existență eternă asigurată de însușirea sa estetică. Această însușire dă operei puterea de a transgresa timpul cronologic și

a se instaura în timpul ca atare, înțeles ca formă a universalității prin ceea ce Platon numea "tabloul aionic", adică prin eternitate. Totodată, însă, opera de artă este nemijlocit legată de întreaga societate, prin valurile extra-estetice pe care le însumează și le supune unității sale autotelice. Conținutul extraestetic, observă cu deplină dreptate Vianu, dă expresivitate artei și o face participantă la dinamismul vieții istorice, exercitând o mare forță de înfuriere asupra societății. Din această constatare, el induce că arta este eternă prin forma estetică și vremelnică prin conținutul ei. Este adevărat că el identifică forma cu valoarea estetică și conținutul cu valorile eteronome supuse eroziunii timpului. De fapt, în structura ierarhică a operei de artă, distincția între formă și conținut gânditorul o face numai constrâns de rigoreana analizei fenomenologice. În realitate, Tudor Vianu, preluând punctul de vedere, exprimat, în veacul trecut, de un Hegel, un Vischer, după care opera de artă este sinteza indisolubilă a ideii cu forma, respinge, așa cum am mai arătat, ipotezele "formalistă" și "conținutistă", pentru a susține natura estetică atât a formei, cât și a conținutului, întrucât acesta din urmă nu este indiferent sub raport estetic. Ambele elemente, forma și conținutul, sint contopite în ceea ce dă caracterul indivizibil al operei de artă. Disjungerea lor forțată are ca efect degradarea estetică a operei. În consonanță cu ideile unor esteticieni moderni, ne gândim mai întâi la Simmel, Vianu afirmă că solidaritatea dintre formă și conținut este atât de puternică "încât între una și alta există o relație funcțională permanentă". Din perspectiva unei atari relații, conținutul operei nu apare decât în unitatea ei formală, iar aceasta nu se întregeste decât folosind conținutul.

Stăpinind, deopotrivă, teoriile estetice în evoluția lor istorică și fenomenul artistic în devenirea lui, Tudor Vianu, în abordarea problemei autonomiei esteticii, nu a lăsat în obscuritate un aspect cu importante consecințe practice. Este vorba de faptul că, în realitatea artistică, se întâmplă uneori să prevaleze în opera de

artă acțiunea subsumativă în sfera valorii estetice; alături, accentul să cadă, îndeosebi, asupra conținutului de valori eteronome. Așa se explică prezența operelor incluse în categoria celor așa-numite "puriste", precum și a aceluia în care extra-esteticul este proeminent.

Nici unul, nici altul din cele două cazuri nu este acceptat de Tudor Vianu, animat de idealul clasic al omului. În accepțiunea lui, opera de artă este o unitate, o sinteză, în care forma artistică, reprezentând o *unitas multiplex*, constituie rezultatul aducerii materiei la viață pe alte cîm decît cele biologice. Altfel spus, forma în artă este un reflex al conținutului, al cuprinsului de valori eteronome. A da prioritate unuia sau altuia dintre elementele sale structurale înseamnă a strica echilibrul operei de artă și, prin aceasta, a-i prejudicia valoarea artistică.

Aducând în atenție aceste idei fundamentale pe care este clădită concepția estetică a lui Tudor Vianu, vrem să arătăm că ele nu numai că nu au suferit eroziunea timpului, dar sînt deosebit de actuale acum, cînd devin tot mai insistente încercările de a marginaliza valoarea estetică, dacă nu de a o izgoni de-a dreptul din opera de artă. Dreapta măsură în confruntările de idei estetice și de filosofia artei obligă la reflecție cumpănită.

Prof. dr. Marin AIFTINCĂ

ROMÂNIA BANC POST S.A.

Asigură populației, prin ghișeele proprii, precum și prin oficiile poștale din județ:

- **ECONOMISIREA BANILOR PRIN:**
 - carnete de economii la termen
 - carnete de economii la vedere
 - carnete de cecuri cont personal
 - certificate de depozit
 - **ECONOMISIREA TIMPULUI PRIN:**
 - preluarea de către BANC POST a tuturor plăților personale (factura telefonică, abonament RTV, rate, chirii, întreținere, etc.) prin intermediul conturilor deschise la noi.
 - **PLATA ALOCAȚIILOR PENTRU COPIII ȘCOLARI**
 - **OPERAȚIUNI DE ÎNCASĂRI ȘI PLĂȚI ÎN VALUTĂ**
 - **OPERAȚIUNI DE SCHIMB VALUTAR**
 - **ÎMPRUMUTURI**
 - Persoanele fizice care-și păstrează economiile pe carnete de economii la termen, pot obține împrumuturi în momentul solicitării, fără alte garanții.
- ASTAZI**
această formulă de creditare este adoptată în România numai de
BANC POST S.A.

IMPORTANT

Operațiunile solicitate de clienți prin rețeaua **BANC POST** se efectuează în totalitate în aceeași zi !

BANC POST S.A. Sucursala Bacău

Str. Alexandru cel Bun nr. 3 • Tel./Fax: 12.23.66

- Efectuează pentru **AGENȚI ECONOMICI**, întreaga gamă de operațiuni financiar-bancare:
- operațiuni de încasări și plăți, în lei și valută în condiții de maximă operativitate;
 - acordări de credite cu dobânzi avantajoase și într-un timp foarte scurt;
 - operațiuni valutare în condiții de maximă rapiditate;

ROMÂNIA BANC POST S.A.

Sucursala Bacău

Str. Alexandru cel Bun
nr. 3 - tel./fax 12.23.66

Filiala Onești

Str. Poștei nr. 1
tel./fax 31.38.93

Agencia Sălnic Moldova (Romtelecom)

Str. V. Alecsandri nr. 7 -
tel./fax 34.88.28

Interviu cu scriitorul Nicolae Breban

ZONA PRAGMATICĂ

Domnule Breban, pentru că sunteți la Centrul Internațional de Cultură și Arte "George Apostu" cu prilejul lansării volumului "Confesiuni violente", profit de împrejurare și vă întreb: Care este impresia dumneavoastră despre acest spațiu de interferență a artelor?

E o surpriză pentru mine să găseșc la Bacău acest Centrul de Cultură și, mai ales, să-l cunosc pe oamenii care-l animă. Am asistat la această sesiune a "Zilelor cărții" și mă bucur că provincia naște astfel de centre care concurează deja, și trebuie să o facă în continuare, marile, vechile centre de cultură, clasice să-i zicem, cum este în Moldova, Iașiul. Sunt convins că dacă elanul vostru de acum nu se va stinge, dacă-l veți păstra, câțiva ani măcar, vă veți impune aici în Moldova, poate și în România prin ceea ce realizați cu pricepere și pasiune.

Ce vă amintiți din relația dumneavoastră cu George Apostu?

Multe lucruri, pentru că eram bun prieten. Ne-am cunoscut într-un moment când prietenii se leagă fundamental, în tinerețea noastră debutantă și luptătoare, când nici eu, nici el nu eram cunos-

cuți, nu ne făcuserăm încă un nume. Dar visam amândoi să devenim artiști, să facem artă bună în cea de-a Românie întunecată și post-stalinistă din anii '58-'62. Apoi am asistat la prima lui expoziție care cred că s-a deschis (prin anii

'63-'64) la fosta Casă a ziaristilor, clădire splendidă dărmată de familia Ceaușescu.

Acolo, în curte, pe peluze, Apostu a avut prima expoziție la care a vorbit marele critic de artă Petru Comarnescu, în stilul lui vivace, intempestiv, extrem de violent,

anunțându-l pe Apostu ca pe un bun și viitor mare sculptor. Atunci eram acolo Matei Călinescu, Nichita, eu și alți câțiva din tânăra generație care se pregătea pentru această ofensivă a esteticului, cum o numesc eu, care părea, dacă nu o enormă provocare,

Păcatele intelectualității, ca ale oricărei păături sociale, sunt eterne și conjuncturale, temporale. Voi insista mai puțin asupra celor eterne care sunt ale noastre, ale scriitorilor români dintotdeauna și ale intelectualilor europeni și am să mă opresc la cele locale și momentane, temporale, din vremea comunismului.

Comunismul, ca orice totalitarism, ca orice prigoană, ca orice zonă a interdicției a pus în evidență calitățile, asta în chip neîndoielnic și trebuie să ne gândim la acest lucru, dar și defectele noastre. În primul rând a pus în evidență defectele înaintașilor noștri mari. Ceea ce numim marii scriitori, cei care au dominat scena literară înainte și după război și eu vorbesc în carte despre asta, despre erorile, ezitățile și chiar lașitățile lui Sadoveanu, Vianu, Călinescu, Ralea, Camil Petrescu, subliniind marele merit al celor care au refuzat orice colaborare, cum a fost în cazul lui Blaga, al Hortensiei Papadat-Bengescu și V. Voiculescu. Cel mai grav aici a fost cazul lui Sadoveanu, care nu atât că s-a înregimentat și a devenit girantul regimului stalinist dar a scris acea carte "Mitrea Cocor", care nu numai că era slabă, dar susținea total ideea brutală de colectivizare a țărănimii române, deci susținea furtul pământului de la țărani, lucru extrem de grav într-o țară cu o amprentă puternic agrară, nu numai la modul fizic dar și spiritual, spun eu. Pentru că România este astăzi, darămite acum 40 de ani, îmbibată de țărănism.

Baza, României, materială dar și spirituală, este țărănismul și spiritul țărănesc și în bine și în rău, dar mai ales în bine. Structura fundamentală a statului român este satul, ori comuniștii, luând pământul de la țărani, destabilizând, închizând, intimidând pe șefii satului, pe țărani bogăți pe care i-au numit chiaburi, au încercat să distrugă (eu sper că nu au reușit) fun-

damentul acestui sat, tradiția românească. Revenind la păcatele intelectualilor români, îl numesc aici pe cel mai mare: spaima în fața autorității.

Dar acum, ce ar trebui să facă intelectualul român, creatorul de artă, oamenii de cultură? Ce atitudine ar trebui să aibă în fața prezentului?

Să termin cu lamentațiile și chiar cu proiectele de orice tip, pentru că e momentul să producem fapte, exemple, exemple vii, obiecte de artă, cum spun eu. Mai ales noi, cei care avem o anumită vârstă, experiență și forță de creație trebuie să producem asemenea obiecte care să fixeze solul întregii vieți intelectuale românești. Cred, deasemenea, că unii critici literari trebuie să se întorcă la literatură, la analiza operelor literare și îi rog să o facă, nu atât în numele meu (cu toate că și pe mine mă interesează părțile domnilor lor) ci în numele celor foarte mulți tineri care publică astăzi și ajung la a doua sau la a treia carte, după ce debutează, așteptând în van să se pronunțe domni critici asupra creației lor. De fapt întreaga scenă literară așteaptă zadarnic să se creeze dacă nu o evaluare a întregului sistem creativ din ultima jumătate de secol (deși acest lucru e imperios necesar ca să nu trăim într-o confuzie valorică), măcar o valorizare a prezentului prin exercițiul critic la zi. Criticii trebuie să se pronunțe asupra aparițiilor din ultimii ani și mai ales asupra problemei acesteia false, dacă este sau nu o criză în cultură. Pentru că se va vedea atunci că nu e vorba de o reală criză a creației, ci de o criză a instituțiilor de cultură. Abia atunci când criticii vor începe din nou să scrie cum o făceau altădată, să se aplece asupra textelor, să facă legătura între public și creator - creație, vom vedea că una din componentele des invocatei crize a fost chiar criza criticii.

Trebuie deci să ieșim din zona retorică și să intrăm într-una profund pragmatică, producând fapte.

Carmen MIHALACHE-POPA

atunci un imens curaj într-un moment care era confiscat numai de propaganda de partid.

Ați vorbit mult în aceste zile despre condiția intelectualului, opindu-vă îndeosebi la păcatele intelectualității românești. Care ar fi acestea?

TUDOR VIANU ȘI DIMENSIUNEA SPIRITUALĂ A ARTEI

(urmare din pag. 4)

insele" ("Filosofie și poezie", ed. cit. p.252), sau: "Operele de artă, considerate ca pure organizații estetice, sunt rezultatele cele mai autonome ale muncii omenești" ("Estetica", ed. cit., p. 78). Așadar caracterul închis, autonom al operei este dat chiar de perfecțiunea ei, iar "o operă de artă desăvârșită este nu numai un prilej pierdut, pentru că nimeni n-o mai poate refăce și desăvârși, dar și o adevărată înfrângere a spiritului în năzuința lui către armonie, în singurul domeniu în care ea poate fi atinsă de pe acum. S-a vorbit despre responsabilitatea morală a artistului. Iată că există și responsabilitatea lui metafizică, rezultat din tot ce putem cunoaște despre locul lui în mijlocul lumii." (op. cit., p. 264).

În măsura în care sunt produse ale muncii, operele de artă sunt nu doar o imagine a armoniei cosmice, universale, ci și o expresie a perfecțiunii tehnice. "Se poate spune că arta este idealul întregii tehnici omenești, dar în același timp că ea este produsul tehnic care a atins perfecțiunea naturii", spunea filosoful în "Estetica" sa (ed. cit., p. 78). Interesul pe care Tudor Vianu l-a arătat stilisticii, de la "Arta prozatorilor români" la "Problemele metaforiei..." arată că dimensiunea artis-

tică, aș zice chiar artizanală a operei, l-a fascinat mereu. Asta nu înseamnă că n-a păstrat, chiar și în studiile de după 1947, efigia esteticului ca singurul semn de noblețe al artei. Încă în tratatul său de estetică, Tudor Vianu spunea: "În ceea ce privește valoarea estetică, deși bunurile pe care le determină par a fi supuse mobilității și felurii istorice, caracterul acesta (...) decurge din imixtiunea unor elemente extraestetice, în timp ce ceea ce rămâne specific estetic în ele posedă un caracter absolut" (ed. cit., p.51). Absolutul conferă valorii estetice un loc privilegiat printre valori alături de adevăr și bine, toate fiind expresii ale armoniei lumii: "Dacă adevărul este armonia ideilor, frumosul este armonia aspectelor sensibile. Cât despre bine, el pare a nu fi altceva decât armonia faptelor și tendințelor, perfectă lor încetare în planul moral al sufletului individual și în acela al societății." ("Filosofie și poezie", ed. cit., p.239).

Pentru axiologul Tudor Vianu, opera de artă este bun și valoare în același timp: "Valorile se găsesc într-un raport de transcendență față de bunuri. Altfel ni se înfățișează însă raportul în care se găsește valoarea față de bun în cazul valorii și: bunului estetic. Aici valoarea se găsește topită în bun, valoarea și bunul fac una și aceeași ființă: raportul

dintre ele este de imanentă." ("Estetica", ed. cit., p.52).

Valoarea operei, chiar dacă este obținută prin muncă, prin tehnică, vorbește despre vocația spirituală a omului, despre propria sa nemurire și îi dă în același timp sentimentul că este nemuritor. "Opera de artă poate fi înțeleasă ca un adevărat program al vieții spirituale a omului" (op. cit., p.262), ar trebui să conchidem alături de Tudor Vianu.

Ioan NEĂCȘU

Radu CĂRNECI

Florile dalbe

... Florile dalbe!, iată-ne pomind spre casa mică, peste depărtare, prin timpul de miresme și argint iar trupul tot e sfântă adorare.

Florile dalbe!, tu, legenda mea, un vârf de sânge-mi stăruie în tâmple, ca steaua care-atuncea strălucea și-o spaimă dulce sufletul îmi umple.

Florile dalbe!, steaua-i rătăcită, ea, după noi, se-nărură către vis și magii după noi ca-ntr-o ispită iar noi mereu spre piscul indecis.

Florile dalbe!, cerul vrea cântări, dar drumu-i lung și tu aproape săngeri, sub pașii noștri nesfârșite scări: jur-împrejurul e văzduh de ingeri.

Florile dalbe!, știm, în casa-aceea vei naște prunc în aură de timp și prima-ntr-o femeie vei fi femeia de taină pururi în icoane nimb...

Florile dalbe!, draga mea sosim la casa mică, beți de depărtare, și de iubire multă strălucim iar trupul tău e-n sfântă adorare!

Florile dalbe...

Bacău, decembrie 1965

TEATRUL POPULAR HAIJUCESE

Între obiceiurile tradiționale ale sărbătorilor de iarnă (colindatul, umblatul cu uratul, jocurile țărănești cu măști etc.), un gen distinct îl reprezintă spectacolele de teatru popular cu temă haiducească.

Preocupați de studierea originii, tipologiei și substanței acestui capitol al folclorului românesc, cercetătorii consideră că respectivele manifestări au apărut într-un anumit moment de evoluție a teatrului popular - atunci când eroul mitic începe să fie înlocuit cu eroul social. Un atare tip de erou este și cel ce își asumă haiducia ca formă de revoltă antifeudală, mișcare social-istorică comună sud-estului Europei, zonă aflată sub dominație otomană. După cum se

cunoaște, în secolul al XIX-lea, haiducii se bucură de o mare popularitate, întâmplări din viața acestora fiind evocate în numeroase creații folclorice. Astfel poate fi explicat și succesul pe care l-au avut în epocă scrierile lui N.D. Popescu, ori, mai ales, piesa "Jian căpitan de hoți" scrisă de Matei Millo și Ion Anestin, în jurul anului 1850, lucrare de mare îndrăgire dedicată celebrului răzvrătit.

Un punct de vedere, unanim recunoscut, asupra teatrului popular haiduceesc este originea cântărească a acestuia. Susținând că la izvoarele sale se află piesa de teatru, mai sus menționată, datorată lui Matei Millo și Ion Anestin, folcloristul Gh. Nădoleanu, într-un studiu intitulat

"O ipoteză asupra originii teatrului popular Jieni", presupune că "... un creator anonim sau un actor ambulant a transpus piesa în formă populară, a creat o primă variantă, care apoi s-a răspândit. Din această variantă, prin adăugiri, omisiuni sau substituiri, au luat naștere alte și alte variante de Jieni mai complete, sau mai puțin complete, toate în esență, păstrând neschimbat firul acțiunii și momentele principale ale variantei prime". Relevantă este și mărturisirea lui Mihail Sadoveanu în "Anii de ucenicie". Fiind la Pașcani, prietenii săi l-au rugat să le scrie în versuri, pentru sărbătorile iernii 1893-1894, un scenariu despre haiducul Jianu. Le-a împlinit dorința și, peste aproape 50 de ani, regăsește acei

text, în repertoriul tinerilor din Rediu lui Tatar, localitate din preajma Iașilor. Așadar, o variantă a teatrului de haiduci "Jieni", răspândită între Pașcani și Iași, a fost scrisă de Mihail Sadoveanu.

Integrat manifestărilor populare ale Anului Nou, teatrul cu tematică haiducească este semnalat frecvent în realitatea noastră folclorică cu precădere în Moldova. Folclorizarea unei creații culte și larga ei răspândire în mediile sătești - chiar dacă eroul principal, lanču Jianu, nu aparține zonei - se explică prin faptul că, Moldova, în comparație cu celelalte ținuturi românești, este incomparabil mai bogată în forme de folclor cu caracter teatral.

Spectacolele teatrului popular haiduceesc cunosc numeroase variante, afirmate sub diferite titulaturi ("Jianu", "Bujoru", "Jieni", "Banta lui Jianu", "Codrenii", "Banta lui Bujor", "Banta lui Groza", "Banta lui Coroi", "Bujorenii"). Existența, însă, a unei surse comune de inspirație a impus tuturor variantelor aceiași subiect, aceiași mod de desfășurare a acțiunii, aceleași tipuri de personaje și mijloace de expresie etc.

Aproape în toate cazurile (ca și în varianta publicată în acest număr al revistei "Vitaliu"), piesa debutează cu dialogul dintre Anul Nou și Anul Vechi, personaje alegorice ce fac legătura cu sărbătoarea care prilejuiește spectacolul. Apoi facem cunoștință cu ceata haiducilor care își așteaptă căpitanul. Un corn de vânătoare îi anunță sosirea și astfel ceata se întregește. Căpitanul povestește haiducilor împrejurările prin care a scăpat de urmărirea poterei și îi îndeamnă să înceapă pregătirile pentru iernat. După momentul când li se alătură și alți haiduci, sunt surprinși de poteră. Căpitanul este legat în lanțuri. Amenințat cu închisoarea, el refuză propunerea de a abandona haiducia. În final, cu ajutorul mamei sale, Jianu își recapătă libertatea.

În satele unde se practică acest obicei-spectacol, pregătirile încep cu 2-3 săptămâni

înainte de Anul Nou. Se aleg interpreții și casa la care vor avea loc repetițiile, se procură costumele necesare și elementele de recuzită. Numărul de personaje diferă de la o variantă la alta, de la minimum 10, în zona din nordul Moldovei, pînă la circa 25, pe Valea Trotușului. În general, interpreții sunt bărbați, rolurile de femei - atunci când se respectă rigorile tradiției - fiind jucate în travesti.

Asemeni celorlalte manifestări dramatice populare, teatrul de haiduci este o formă de artă sincretică, care se bizuie pe puterea reunită a cuvântului și muzicii, dar și a gestualității și a reprezentărilor plastice.

Caracteristica definitorie a unui atare tip de spectacol este alternarea textului vorbit cu melodii cântate solistic sau în grup. Forma scenariului este, oarecum, naivă, în componența sa putând remarca fragmente din cunoscute doine și balade de haiducie, dar și versuri neinspirate, ori expresii nu pe deplin asimilate. Muzica, asemenea textului literar, evidențiază același aspect mozaicat. Reprizele muzicale, ca și prezența din abundență a replicilor cântate impun reprezentății un pronunțat caracter de vodevil.

Prezentată de la casă la casă, drama haiducească nu-și poate permite utilizarea unei anumite scenografii, iar elementele de recuzită trebuie reduse la strictul necesar. În aceste condiții, un interes deosebit este acordat costumației interpreților, chiar dacă nu se va ajunge la o dimensiune plastică de mare rafinament, așa cum ne-au obișnuit jocurile cu măști.

Este evident, însă, că apariția spectacolului dramatic, constituit în secolul al XIX-lea, marchează un stadiu evoluat al artei teatrale populare. Accum capătă contur cea formă teatrală care are la bază un text încheat, exprimat printr-o paletă tot mai diversificată de modalități, cuvântul fiind elementul primordial.

Constantin Donea

FEERIE DE IARNĂ

pentru câteva minute, fiecare grup de colindători a dat câte o probă de talent autentic, atrăgând peste 8000 de spectatori. După amiază aceleași zile a prilejuit la sala Ateneu, într-un cadru mai intim, evoluția spectaculoasă și emoționantă a grupurilor și prezența în sală, pe lângă grupul de specialiști, a unui numeros public. Au fost remarcate cu precădere, deși departajarea s-a făcut deosebit de dificil, grupurile de colindători din: Pojoga - Hunedoara, Lunca Pașcani - Iași, Vintileasa - Vrancea, Ciclova Română - Caraș Severin, Călinești - Maramureș, Berezeni - Vaslui, Fălciuceni - Suceava, Ostor - Tulcea, Oituz, Dărmănești, Sascut, Berești-Tazlău din județul Bacău, a căror evoluție și-a binemeritat aplauzele, și a surprins prin firească, vigoare și autenticitate interpretări.

Prima ediție a acestor "Flori dalbe" s-a încheiat a doua zi, cu un spectacol susținut de asemenea în aer liber, sub lumina și ochiul atent al camerelor de luat vederi coordonate de cunoscuta realizatoare Marioara Murărescu de la Televiziunea Română care a preluat integral acest moment cu adevărat feeric, oferind telespectatorilor din toată țara în seara Crăciunului, acest ultim punct al primei ediții a Festivalului de colinde desfășurat la Bacău.

x x x

De aproape 10 ani băcăuanii nu s-au mai simțit atât de aproape de fenomenul tulburător al obiceiurilor existente în județul lor, legate de sărbătorirea Anului Nou. Și de această dată organizator principal - Centrul Județean al Creației Populare din Bacău - s-a străduit și, în mare parte, a reușit să aducă pe chipul spectatoților bucuria reîntâlnirii cu Urșii de la Dărmănești și Asău, caprele de la Berzunți, Albele-Bărsănești, Sănduleni și Plopana, cu Mascății de la Gârleni și Berești-Tazlău, cetele de frumoși de la Pârjol și Balcani, Urătorii de la Măgura, și în premieră, Vălărețul de la Vaslui (care cuprinde un colaj de obiceiuri din care se remarcă evoluția Ursului cu îmbrăcămintă din stuf).

Originala manifestare și puternica desfășurare de forțe - cca 700 de participanți - întâmplată sub genericul "Alaiul datinilor și obiceiurilor de iarnă", a constituit, cel puțin pentru copiii mai mici de 10 ani, o surpriză neobișnuită: pentru prima oară după atâția ani s-a reluat în Bacău bunul obicei de a prilejui cetățenilor reîntâlnirea cu ceea ce avem mai frumos în tradițiile populare de Anul Nou, și de ce nu, ocazia de a reinmoda legăturile de suflet cu matca.

V. Almani

Din vremuri imemorabile, de la Dumnezeu, i-au fost date românilui zăpada și timpul de odihnă și veselie pe care le aduce cu sine fiecare decembrie.

Nici nu se putea, ca în fiecare an, Centrul Județean al Creației Populare din Bacău să nu își onoreze unul din punctele principale din statutul său organizatoric, anume, să aducă în prim planul vieții spirituale băcăuane momentele forte ale obiceiurilor de iarnă. Două au fost manifestările de mare amploare organizate de această instituție, în colaborare apropiată cu Inspectoratul pentru Cultură al Județului Bacău și cu Centrul Internațional de Cultură și Arte "George Apostu", în ultima lună a anului 1994.

Festivalul de colinde "Florile Dalbe" a fost conceput ca o sărbătoare unică după știința noastră în România, dedicată colindului laic și religios. Așa cum era de așteptat, invitații inițiatorilor au răspuns 24 județe precum și instituțiile de specialitate din Republica Moldova, anunțându-și participarea cu peste 800 de artiști populari în zilele de 16, 17 și 18 decembrie.

Programul a debutat cu o paradă fastuoasă a participanților îmbrăcați în costume tradiționale, care au transformat într-o clipă centrul Bacăului într-un loc de pelerinaj anunțând nașterea Domnului. Poposind pe scena special amenajată în fața Casei de Cultură,

URSLUL DE LA DĂRMĂNEȘTI

Se întâmplă de sute de ani, poate de milenii, la fel. Spre sfârșitul lui noiembrie, țărânul român, fie el muntean sau om al câmpului, se retrage spre vatra caldă, bucuroși cu hambarul și podul și pivnița. Lui sunt pline cu roada muncii de peste vară. Când zăpada dă semne de statornicire peste natură, liniștea domnitoare peste așezările Văii Troțușului e spartă spre seară de vuetite ritmice venite parcă dintr-o altă lume, misterioasă și îndepărtată. Îndepărtată și totuși atât de aproape de firea tumultuoasă a mândrilor stăpâni ai acestor locuri.

Sunetul scadad, grav și robust al dobelor, diferit de la o localitate la alta, cheamă cetele la adunare. Mai e poate o lună până la Anul Nou, dar Școala Ursului trebuie să înceapă. Cetele s-au descompletat peste an prin plecarea unora la școli sau la armată și e timpul ca alții să le ia locul. Până la 12-13 ani, copiii merg cu plugușorul. E o mândrie pentru orice băiat să fie admis în *Ceata* și să fie inițiat în taina secretă care face din *Jocul Ursului* un spectacol atât de plin de vigoare. E semn că începe să devină bărbat, și de măiestria de care o să dea dovadă în mânăuirea bețelor, depinde dacă, mai târziu, la anu', va fi sau nu avansat la gradul de ursar sau, de ce nu, chiar va juca în pielea de urs.

Scheletul dobei, *veșca*, e din pânză lată de fierăstrău din oțel, din *banzig*, i se spune. Pe el se întinde pielea dubită de vițel sau, cel mai des, de câine. Sună mai profund o dobă din pielea de câine decât una din pielea de vițel, spun cunoscătorii; e mai elastică și mai ușor de bătut. Dar poate că e numai un prilej de a se fuduli al celor capabili să vâneze cu lațuri de sârmă sau săgeți cu vârf de fier - ca strămoșii lor - câinii fără stăpân. Al celor puternici, în stare să omoare animalul de pripas, să-i belească pielea și să i-o dubească, transformând-o într-un instrument muzical. Asta într-adevăr nu mai e la îndemâna oricui.

Poate niciieri ca la Dărmănești în județul Bacău, obiceiul *Jocul Ursului* nu s-a păstrat mai nealterat. De la Școala Ursului trecând prin *Încotrarea ceteilor* și până la dezbrăcatul pieii, totul s-a păstrat ca odinioară, cel puțin așa spun unii dintre cei mai bătrâni din sat.

Aici pielea pe care o îmbracă interpretul rolului principal este chiar a unui urs adevărat. Ca să fie maleabilă, să se poată juca, pielea ursului va fi fost păstrată peste vară într-o încăpere specială și va fi fost presărată cu sare. Purtătorul ei are de ce fi mândru: pielea a fost purtată de-a lungul anilor de cei mai puternici flăcăi din sat. Înainte de război, chiar bunicul lui a jucat-o până să se însoare. Să ne amintim că suntem totuși într-o zi de iarnă de la sfârșitul secolului al douăzecilea - secolul științei.

În timp, obiceiul *Jocul Ursului* a fost semnalat și descris de istorici și cercetători iluștri. A fost raportat la cultul celui mai mare animal din zona temperată, la cel al zeiței Artemida - a

vânătorii la greci - precum și la obiceiurile mitologice ale dacilor. Zalmoxis însuși, elev al lui Pithagora, și-a căpătat numele în urma întâmplării că la naștere i s-a aruncat deasupra o piele de urs care era numită de traci "ZALMOS". În studiul său "Măștile populare" editat în 1970; Romulus Vulcănescu consacra un capitol important genezei acestei cutume regăsite în Bulgaria, Iugoslavia, Italia, Austria, Polonia, Germania, firește în variante cu deosebiri esențiale, dar purtând toate semnurile caracterului totemic sau sacral al Ursului. Acesta afirma, dincolo de considerațiile pertinente asupra unor informații mito-

grafice sau asupra unor ipoteze etimologice mai vechi sau mai noi, că "pe fondul unor credințe și superstiții geto-dace despre urs s-au transmis, odată cu măștile - costume de urs și elemente de cultură care atestă caracterul de animal sacru".

Perenitatea și vitalitatea acestui obicei sunt date și de uzanța și tradiția de medicină magică, ce atribuie ursului și pieii de urs puteri supranaturale, dar și caracterul viu, evoluativ al tradiției.

Pe lângă măștile-costum, personaje principale, evoluează în spectacolul *ursarului bulibașă* - de regulă caricatură a țiganului din vechime care-și câștiga existența speiriind târgoveții și mai ales târgovețele cu urși adevărați -, *dobosarii* sau *doberii*, *personajele măști* (moșii, babele și țigăncile) - *urâții*, care creează ambianța euritmica a jocului. Complexitatea *Cetei ursului* este întregită la Dărmănești de prezența *irozilor*, personaje misterioase, costumate supradimensional care evoluează cu un spectacol aparte de ceată, susținut mai ales de ritmul antifonic propriu al fluierelor metalice, evoluând într-un dans perfect, punctat de alternația antifonică a dobelor. *Irozii* - obicei quasi-religios inițial - s-au alăturat se pare *Cetei urșilor* în ultimele zeci de ani ca urmare a prigoanei exercitate asupra tuturor obiceiurilor populare legate de nașterea lui Isus. Un obicei religios a găsit astfel mijlocul de supraviețuire alături

rându-se unui obicei ancestral care nu deranja prea mult simțirea materialist-dialectică a autorităților.

Pentru gospodarii din Dărmănești primirea ursului este un prilej de a-și pune în valoare hărnicia, implicit bogăția. Un calic încuie poarta în ajutorul Anului Nou, el nu are cu ce omeni alaiul ursului, n-are cu ce-i ieși în față. E o mare rușine să nu fii în stare să primești urșii și, pe Valea Uzului sau a Troțușului, chiar dacă ești invitat să-ți petreci noaptea de Anul Nou la prieteni, cineva rămâne acasă până la miezul nopții să primească urșii. Altminteri, de Sfântul Vasile găsești în curte un vițel sau o oaie sau un câine

cific il deconspiră ca fiind foarte modern. Ursul, personajul principal, are un comportament uman, masca nu e hidoasă, dimpotrivă, e simpatică. Interpretul comentează prin jucându-se la comportamentul personajului, îl înfrumusețează. Nu e aceasta o trăsătură modernă, comparabilă cu a personajelor brechtiene? Pe de altă parte, textul ursarului se raportează mereu la evenimentele actuale, ironizându-le, prilej de bună dispoziție pentru gazdele-spectatori. Și apoi, Urâții, moșii și babele, nu realizează ei un adevărat happening prin mișcările lor ritmice sau dezordonate, purtând conotații ludice sau sexuale, prin comentariile rostite cu voce transformată, groasă sau pițigăiată, răutăcioase în aparență, dar adevărate? Nimeni nu are dreptul să le smulgă masca, să îi deconspire, indiferent ce-ar spune, indiferent ce-ar face, fără a se supune unui risc, pe vremuri mortal, cum arăta chiar Dimitrie Cantemir în a sa "Descriptio...".

La Dărmănești se păstrează încă intact dreptul secretului la mască, dat de o tradiție care respectă uzanța magic-inițiativă.

Pentru cineva din afară, vânătoarea, zarva carnavalescă generată de *Jocul Ursului* este inexplicabilă și înfricoșătoare. Fazele spectacolului - chemarea ursului, urcarea pe parul ghintuit, bătaia, moartea și învierea, apoi hora ursului și în final dansul irozilor - pot fi decriptate însă ca fiind cuminți simboluri ale fecundității și fertilității, ale învierii perene a naturii. Un joc, la urma urmei, un spectacol colorat și inofensiv, plin de umor și vigoare. După ce nebulonia ia sfârșit și interpretii - departe de a ieși din tranșă - își binemerită răsplata (bani, colaci, vin, nuci, mere), gospodarii își văd de așteptarea Anului Nou, firesc, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Dar dacă ai putea pătrunde în sufletele lor, ai vedea negreșit cât de tulburate sunt. Nici nu se poate altfel. Dobele se mai aud încă în depărtare. Au aceeași forță. Ele fac Zeul să joace. Ele fac să vibreze aerul. Universul. Sunetul lor vine din altă parte, din altă lume, e un semnal că viața învie din nou, mereu și mereu. Poți să nu vibrezi, poți rămâne nesimțitor? Poți să nu crezi în speranța că mâine va fi mai bine pe care ți-o dă reînvierea perpetuă a Marelui Urs?

După o săptămână de joc în care emoția inițierii la Școala Ursului, de fapt Școala Vieții, se pierde transformându-se în inerție, în oboseala fără margini, în rutină, ultimii care depun măștile sunt cei care au jucat în pielea de urs. Eroii obosiți se lasă dezbrăcați de proprietarii prețioșilor trofee și dispar din atenția publică. La anul o vor lua de la capăt.

Focul patimii ludice și al mândriei de a fi devenit bărbat în pielea unui urs care a fost cândva viu, arde mereu în ei. Eroul și-a făcut datoria. Eroul poate să plece.

Val Mănescu

JIANU

Textul a fost cules de Constantin Donea, în decembrie 1970, de la Gh. Ion Palaghiu (din satul Simbrea, com. Agăș, jud. Bacău), interpretul haiducului Iancu Jianu.

Personaje: Iancu Jianu, Corbea, Fir Mărar, Doi Trifoi, Tisa (iubita Jianului), Anul Nou, Anul Vechi, Căpitanul, Vânătorul, Ciocoiul, haiduci.

Haiducii (cântă):
Și, iată, Anul Nou s-a apropiat!
Din ceruri vă vine-mpodobit
Și, iată-l, ca o mireasă,
Vă vine-mpodobit
Anul Nou ce-l-ați dorit!

Anul Nou (către Anul Vechi):
Bună seara, veterane,
Mândru, viteaz căpitane,
Spune tu, voiești a spune
Care-ți este al tău nume?

Tu ești Ștefan sau Mihai,
Glorios trecând la rai,
Sau vreun bun apărător
Pentru-acest cinsit popor?
Dă-ți cuvântul mai curând,
Până nu te zbor în vânt!

Anul Vechi:
Aoleu, ce grea belea
S-a legat de baiba me! Dar tu, mândră tinerete,
Ramuri din a moșului bătrânețe,
Ce curaj te-a apucat

Pe moșneag de l-ai întrebat?
Că în funia ce mă găseșc,
Aici pe loc te nimicesc!

Anul Nou:
Eu sunt Anul Nou sosit,
Care-n lume am venit,
Iar pe tine, ghiuj bătrân,
Te prefac în praf și scrum!

Anul Vechi (către haiduci):
Eu fiind bătrân de tot,
Mă retrag, că nu mai pot,
Dau drumul la Anul Nou,
Să cânte în locul meu.

Haiducii (cântă):
Acest an de bucurie
Noi cu toții lașteptăm
Și cu mare veselie
Noi cu toții să-l cântăm!

Anul 1971,
An de veselie,
An de bucurie,
Primiți, ascultători,
Căci asta-i așteptarea noastră,
Anul Nou dorit,
Care la noi iarăși a venit!

Haiducii (cântă):
Dar tu, măi, ciocoi spurcat,
Aici pe unde-ai intrat?
Că din codrul ista mare
Ai să ieși fără de parale!

Ciocoiul:
Zău, că nu am nici un ban!...
Și de-am două-trei parale,
Am să ți le dau 'mneatale!?

Haiducii 2:
Atunci vei sta aici arestat
Până vine-al nostru comandant!

Corbea (cântă):
Pe vârful Carpatului,
Jos pe creanga bradului,
Ți-pă puil corbului.
Și voinicul, de-l vedeai,
Din guriță-așa-i grăia:

Ce ți-pui de cobuleț
Negru și la penne creș?
Ori ți-i foame, ori ți-i sete,
Ori ți-i dor de codru verde?

Nu mi-i foame, nu mi-i sete,
Nu mi-i dor de codru verde,
N-aș mânca faguri de roi;
Aș bea sânge de ciocoi.
(către haiduci):
Bună seara, frați mei!
Ce stați, ce vă gândiți?

De Iancu Jianu ce mai știți?
Haiducul 1:
O!, Corbene, Corbene,
De mult stăm și ne gândim,
Dar de Iancu Jianu nimic nu știm.

Haiducul 3:
O fi adormit pe brațele iubitei sale
Tisa,
Haiducul 4:
O! I-o fi prins potera,
Haiducii (cântă):
I-auș arma lui cum sună

Pe câmpine-depărtare,
N-o fi căpitanul oare?
N-o fi căpitanul oare?
Corbea (cântă):
Foaie verde trei gutui,
Trei gutui,
Trei alamăi,
Iancule, de unde vii?

Jianu (cântă):
Vin din codrii de pe Jii,
Aduc aur și argint,
Să duc la copii în crâng,
Că-s copii fără de minte,
Prăpădesc la gloanțe multe.

Măi podar, podar, podar,
Trage podul mai la deal,
Trage podul, să trec Oltul,
Că mă prăpădesc cu totul.
Dar podarul zăbovea.
Potera mă ajungea.

Stau pe loc și mă gândesc:
De cât să mă rog de-un prost,
Să fiu viteaz cum am fost,
Căci mi-i murgul cam nebuln,
Trece Oltul ca pe drum;

Căci mi-i murgul năvăros,
Trece Oltul ca pe jos.
(către haiduci):
Bună seara, frați haiduci! Ce stați,
ce vă gândiți, că uite, vara a trecut
și noi bani n-am strâns nimic! N-ați
văzută vreun ciocoi cu punga plină?

Haiducul 1:
N-am văzut, bade Jiene,
Că dacă vedeam,
Beleaua cu noi și-o găsea.
Cercam aste ființe oțelite
Pentru pieptul lui gătite
Și-ale noastre pungi golite
Cu aur fi fost umplute.

Haiducul 2:
Doar așa din întâmplare,
Ieri, pe la amiaza mare,
Ne-am trezit cu ist ciocoi.

Haiducul 3:
El îi spurcatul,
Care ne jefuiește satul!
Jianu:
Bravo, bravo, măi flăcăi,
Cu toate că bani n-avem,
Dar noi tot veselii suntem,
Iar pe-aist ciocoi spurcat,
Duceți-l la spânzurat.

Haiducul 2:
Auzi, măi ciocoi spurcat,
Ce spune al nostru comandant.

Doi Trifoi (cântă):
Și-am zis verde de trifoi,
Măi Jiene, măi (refren)
la-ne-n ceață și pe noi,
Că venim de la hotară,
Că ciocoiul ne omoară,
Ne ia bobe de la car
Și porumbul din hambar,
Te rugăm, bade Jiene,
Fă-ne a noastră plăcere,
Primește-ne-n ceața tu
Cu dor de-a-ne răzbuna.

Jianu (cântă):
Vă primesc în ceața mea,
Cu dor de-a vă răzbuna

Și vai de-acel păgân
Ce-a supt sânge de român.
Vă iau în ceață cu mine,
Dacă aveți voi gânduri bune,
Dacă aveți voi gânduri rele,
Uite pistoalele mele.

Doi Trifoi (cântă):
Căpitane, căpitane,
Toate gândurile-s bune,
Numai unul ne umbrește:
Potera ne urmărește!

Jianu (cântă):
N-aveți teamă, măi voinici,
Cât mă vedeți pe mine-aici,
C-am crescut că stejarul
și am brațe tari ca fierul.

Haiducii (cântă):
Măi stejar pletos și verde
Pe sub tine nu se vede
Haiducul în codru verde
Ș-am o țară mult iubită,
România renumită,
Dușmanii au vrut s-o ia
Ș-au găsit haiduci în ea.
Măi băietee-băietee,
Vin să-ți dau armele mele,
Arme bune, de pandur,
Cu aur jur-ămpejur.

Și-au găsit haiduci în ea.
Măi băietee-băietee,
Vin să-ți dau armele mele,
Arme bune, de pandur,
Cu aur jur-ămpejur.

Tu la braț de l-i purta,
Colea-n vale vei afla,
O copilă mândruliță,
Ce-ți dă ochii și-o guriță.

Fir Mărar (cântă):
Și-am zis verde fir-mărar
Mă urcai în pătură
Și zării sub un umbră
Un voinic căut un stejar.

Sunt un haiduc rătăcit,
Pe sub șale n-am nimic,
Decăt bățul ciobănesc,
Pușca și patru pistoale,
Patruzeci de-ncărcătoare.

(către Jianu):
Bună seara, fătl meu,
Mândru, năzdrăvan flăcău,
Român voinic de pe-sici,
Căpitan peste haiduci,
Primește-mă-n ceața tu
Cu dor de-a-ne răzbuna

Pe un câine gulerat,
Care sora mi-a furat.
Jianu:
Te primesc, dar mă întâi un cântec
să cântăm.

Fir Mărar:
Să cântăm
Jianu și Fir Mărar (cântă):
În dumbrava de la strungă
Sunt de cei cu flinta lungă,
Care dau chiorăș la punga.
În dumbrava cea vecină
Zării zare de lumină,
Nu știu, zarea focului,
Ori pușca haiducului,
Trecuți Oltul jumătate,
Nu mi-mă-ntrub de carte,
Eu le-arăt flinta la spate,

Să citească de se poate.
Flinta, zău îmi este goală -
Fug ciocoi, se omoară.
Flinta, zău îmi este seacă -
Fug ciocoi de se-atacă.

Jianu:
Și-mi dau drumul, să mă duc,
Că sunt tânăr și-s haiduc.
Căpitanul (către Jianu):
Mă străine înarmat,
Aici pe unde-ai intrat,
Lângă acești tineri te-ai oprit
Și te-ai dat la talmăcit?

Șpune-mi mie cine ești,
Cu ce nume te numești,
Că-n furia ce mă găseșc
Și creierii-n cap ți-i zdrobesc!
Dă-ți cuvântul mai curând,
Că-ți zboară creierii în vânt!

Jianu:
Pesemne că tu nu știi
Că eu-s Jianu cel vestit,
Ce din codri am venit
Și dacă nu te-ncrezi
Vină-n codru și-ai vede:
Unde-s tufele mai mari,
Zac în sânge boieri mari,

Unde-s tufele mai mici,
Stau piții ai mei haiduci.
Aștia sunt haiducii mei
Care bașă gloanțe-n voi!

Căpitanul:
La cuvântul ce mi-ai dat,
Trebuie să fii arestat
Și în temniță băgat
Și păzit de Vânător
Pentru pradă și omor!

Jianu:
Cum, măi, la prima întâlnală
Vrei să mă pui la opraală?
Ai puțină-nșăduială,
Că-n furia ce mă găseșc
Aici pe loc te nimicesc!

Vânătorul:
Măi Jiene-ngrozitor,
Nu-ndrăzni a face-omor,
Că așați frate cu mine
Și te-mpușc ca și pe-un câine!

Un haiduc:
Pentru că lați prins pe Jian, închinăm
amele noastre înaintea dumnezevoastră!

Jianu (cântă):
Codrule, eu plec din tine
Nu mai plângă după mine,
Nu te-ai făcut nici un bine,
Iar de ți-am făcut vreun rău
Mi l-oi trage singur eu.

Căpitanul și Vânătorul (cântă):
Pentru prada mare,
Să-l lovim, să piară,
Să-l lovim, să-l lovim,
Și să-l chinuim!

Jianu (cântă):
Mi-a sosit clipa cea grea,
Care mi-a fost scrisă mia.
Vină, maică, de mă vezi,
De mă vezi cum stau legat,
Stau legat în lanțșoare
Și de mâini și de picioare.
Barba-mi bate brațele
Și părul călăteie,
C-o parte de păr mă șterg,
Cu cealaltă mă-nvelesc.

Maică, scumpă maică,
Pe-al tău fiu dorit,
Vină, scumpă maică,
De-l vezi chinuit.

Mama Jianului (cântă):
Măi Jiene, fătl meu,
Să faci cum ți-o spune eu,
Primește-mă-n ceața tu
Cu dor de-a-ne răzbuna.
Îți dau cincizeci de poli noi,
Să te scap de la nevoi.

Tisa (cântă):
Peste vârful codrului
Bate vântul Oltului,
Rupe meri și rupe peri
Și desparte pe doi veri.
Pe noi cîm pe-a despărțit
Fie-i moartea de cuțit
De cuțit fără rugină,
Moară fără de lumină.
De ne-o despărțit fecior,
Fie-i moartea de topor.
De ne-o despărțit o fată,
Să moară nemăritată.
De ne-o despărțit femeie,
Furia în gât să-i steie.

.....
Colo-n vale, la izvoare,
Stă Jianu la-nchisoare
Cu cătuși la mânășoare
Și cu lanțuri la picioare.
Plângeți voi, haiducilor,
Plângeți voi și vă rugați,
Pe Jian să mi-l scăpați.

Jianu (cântă):
De când eram copil mic
Aveam semne de voinic.
Când eram de-un an și-o lună,
Mă ținea maica de mână,
Ștergeam arma de rugină.
Când eram de doisprezece,
Știam Dunărea a trece,
Cercam vinul dacă-i rece,
Pivnița de-i răcoroasă,
Cragmărița de-i frumoașă.
Când eram de anii toți,
Eram căpitan de hoți.
Pe un drum îndepărtat
Trece carul ferecat
Cu Jianu-n el legat
Și în urma carului
E mama Jianului.

Mama Jianului plânge,
Lui din rani îi curge sânge.
- Taci, măicuță, nu mai plânge,
Că 'napoi nu m-or mai pandur.
După ce m-o-tenmăit,
Mă uitam cu jale-n sat,
Să văd părinții ce-mi fac.
Și-am văzut cum plânge mama
Sus pe oprischi în pridvor,
Ștergea ochii cu năframa
Că îi-i dor de-al ei fecior.
O!, zi, Radule, din cimpoi
Doina noastră de nevoi;
Radule, tu n-o știi bine,
Zi, Radule, după mine,
Că-s bătrân și-o știu mai nimic;
Zi, Radule, legănat
Și cu dor amestecat,
Să curgă frunza de fag.

.....
Bate-i, Doamne, pe vlădici,
Care m-au legat aici,
C-au făcut din sânța lege
Un gunoi, de n-ai ce-alege
Și-au umplut țara de bir
Și oțiferii cu fir.

Căpitanul:
Măi Jiene, măi Jiene,
Spune tu domniei mele,
Cât în țară-ai haiducit,
Mulți creștini ai omorât?

Jianu:
Domnule oțifer,
Deschide ferestrele
Să ne vedem fețele,
Și ne-auzim vorbele!

Căpitanul:
Mergi Jiene, mergi cu bine,
Că nu-s vrednic pentru mine,
Să omor haiduc ca tine.
Mergi Jiene sănătos
Căci în palma noastră-ai fost.

.....
Haiducii (cântă):
Iha, tra, la, la,
A scăpat Jianu, dal
Jianu:
Cine-n cale mă-ntâlnește,
Nu mă-ntreabă und' mă duc,
Păru-n cap i se zburlește,
Că mă știe că-s haiduc.
Frunză verde ruptă-n cinci
Plin îi codrul de haiduci,
La tot fagul câte chinu,
Tot haiduci de-ai mei voinici.

Haiducii (cântă):
Iha, tra, la, la,
A scăpat Jianu, dal

Fotografiile acestui număr reprezintă măști și costume folosite în obiceiurile de Anul Nou din: Albele-Bărsănești, Pârjol, Vaslui, Berești-Tazlău și Asău